

KEMPELE

Kohteen nimi:

Pitkänaronkangas

MJ-rekisteritunnus:

Määrittely:

liesi, ajoittamaton (+ maakuoppa)

Peruskartta:

3422 04 Tupos

ETRS-TM35FIN –tasokoordinaatit

N 7195837, E 433907

Koordinaatit (YKJ):

p = 7198850, i = 3434053, z = n. 22,5

Kohde sijaitsee Kempeleen kirkosta noin 8 km kaakkoon Ketolanperän itäpuolisen Pitkänaronkankaan pohjoisosan itälaidalla. Pitkänaronkangas on alueelle tyypillinen aaltoileva mäntyä kasvava hiekkakangas, jonka kaartomaiset harjanteet kulkevat jokseenkin pohjois-eteläsuunnassa. Kankaan eteläpäässä on vanhaan hiekkakuoppaan tehty ampumarata, jonka pohjoispuolitse kulkee olemassa oleva voimajohto. Voimajohdolta on suunniteltu uusi sähkönsiirtoyhteys pohjoisessa olevalle Kokkokankaalle. Kohde löydettiin suunnitellun voimajohdon linjaa tarkastettaessa 17.5.2011. Museovirasto oli edellyttänyt linjauksen tarkastamista lausunnossaan (DNRO 135/304/2011, 10.5.2011).

/ 7,5

Kohde tavattiin harjanteelta, jonka itäreunaa kulki polku pohjoiseen. Polun länsipuolella havaittiin ensin puolikaaren muotoinen itään avoin puolikaarimainen tasanne, joka itää lukuun ottamatta rajoittui vallintapaiseen porrasmaiseen kynnykseen, jonka korkeus oli 30–40 cm. Pituutta tasanteella oli noin 9 metriä ja leveyttä itä-länsisuunnassa enimmillään noin 5 metriä. Tasanteen koilliskulmalla polun itäpuolella harjanteen reunalla oli yksittäinen maakuoppa, jonka ala oli noin 80 x 1,2 metriä ja syvyys 20–30 cm. Kuopassa oli harmaa huuhtoutumiskerros, mutta kenttälapiolla kuopan pohjaa tunnusteltaessa ei tuntunut kiviä. Kuopan luonne jäi määrittämättä, mutta muodoltaan se erosi alueella toisaalla havaituista kuopista, jotka tulkittiin luontaisiksi. Tarkastetulla linjalla näitä kuoppia oli muun muassa nyt puheena olevasta kohteesta noin 200 metriä pohjoiseen Lähialueiden vastaavilla hiekkakaarroilla ja -kankailla olevia pieniä kuoppia on yhytetty Kempeleen aiemmissakin inventoinneissa (Krapu 2005, Sarkkinen 2005), mutta valtaosaa niistä ei ole voitu osoittaa muinaisjäännoiksi. Kyseessä ilmeisesti ovat muinaiset tuulenkaadot.

Kuvatun kuopan läheisyyteen mainitun tasanteen pohjoisosan keskelle, polun länsipuolelle kasvavasta männystä noin 2 metriä luoteeseen, kaivettiin noin 50 x 40 cm ollut koekuoppa. Jo kuoppaa kaivettaessa paikalla tuntui kiviä, mikä on poikkeuksellista käytännössä kivettömässä hiekkamaassa. Koekuopasta paljastui kaikkiaan noin kymmenen palanutta kiveä, joiden vieressä ollut maa oli likaantunutta. Ilmeistä liettä ei kaivettu läpi, kaivettaessa otettiin pois kolme kiveä, mutta muut jätettiin paikalleen. Lastalla ja lapiolla tunnustellen kivien kattama ala todettiin varsin pieneksi, läpimitta lienee noin puolimetriä tai vähemmän. Hiiltä, luuta tai kvartsia ei koekuopassa havaittu. Kivet olivat huuhtoutumiskerroksessa ja osin sen alapuolella. Muualta tasanteen alueelta ei kiviä tavattu. Kivien syvyys voisi viitata lieden kohtuullisen korkeaan ikään, mutta mitään varmaa ajoitusta liedelle ei voida antaa.

Aluksi huomion kiinnittänyt avoin ympäristöään alavampi tasanne on ilmeisesti luontainen. Hiekkakaarroilla näet on silloin tällöin luontaisia matalia laakeita painaumia, jotka ilmeisesti ovat syntyneet tuulen pölyttäessä pois hiekkaa kohdista, missä aluskasvillisuus on syystä tai toisesta rikkoutunut. Nämä painaumet voivat muistuttaa suurestikin kivikautistyyppisiä asumuspainanteita. Tällaisia luontaisia painumia tavattiin nytkin hieman pohjoisempaa, mm. noin 200–300 metriä linjaa pohjoiseen olevien kaartojen harjalta. Varmuudeksi yhteen tehtiin koekuoppa, missä ei voitu havaita mitään ihmistoiminnasta kertovaa.

Linja ei ollut merkittynä maastoon, mutta karttatarkastelun mukaan näyttää siltä, että kohde jää noin 50–80 metriä kohteen länsipuolelle. On mahdollista, että tavattu liesi ja sen viereinen kuoppa liittyvät jollakin tavoin yhteen. Sen sijaan paikalla oleva ”vallin rajaama tasanne” lienee luonnontyötä, joka joskus on katsottu sopivaksi tulistelupaikaksi. Muita muinaisjäännöksiä ei linjaukselta tavattu.

Kohde tarkastettu 17.5.2011

Aiemmat tutkimukset: -

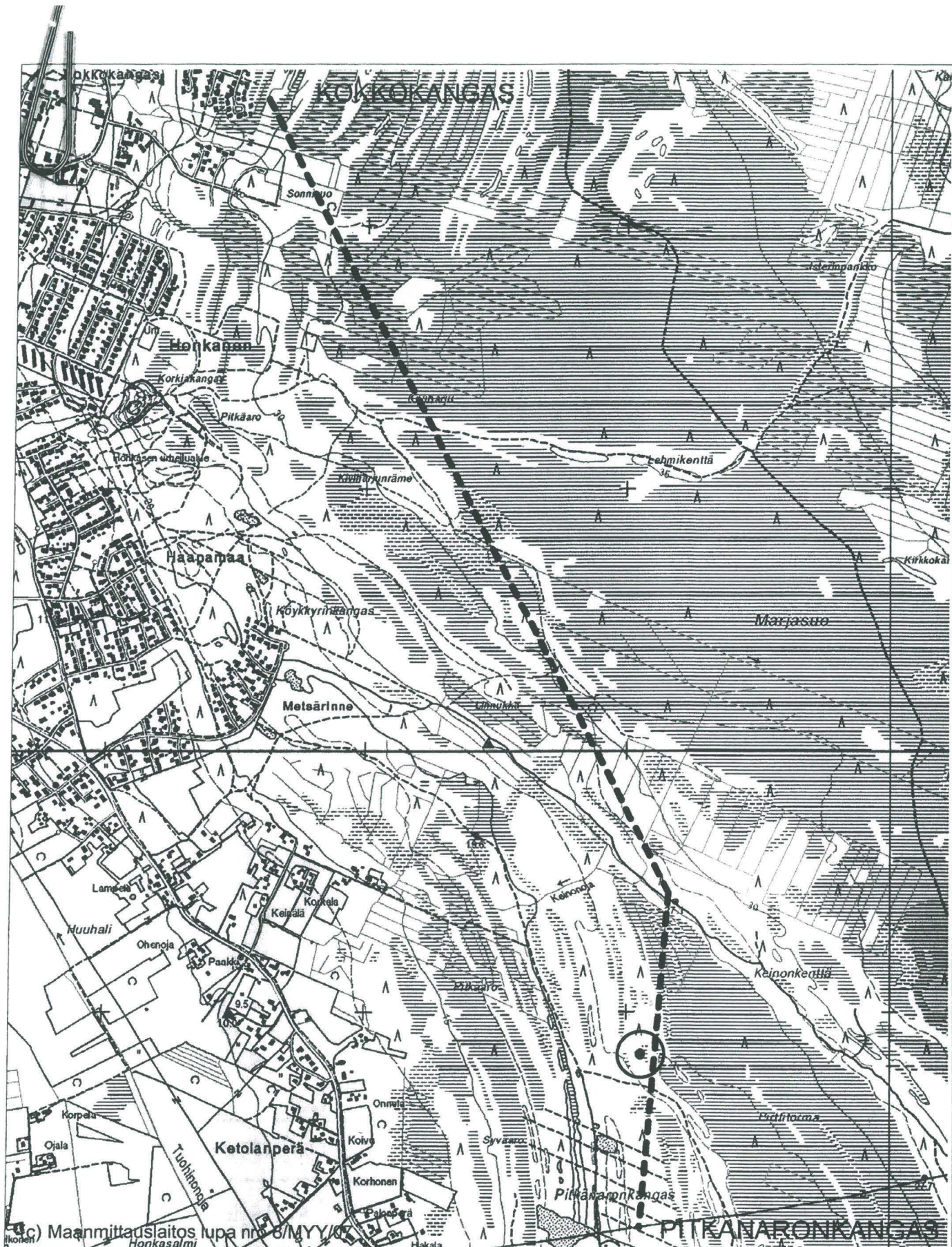
Diat: PPM DG VH 6:2011:03:01–04

Kartta: kohde lisättynä Suunnitelmakarttaan/Empower

Oulussa 19.5.2011

Mika Sarkkinen
tutkija
Pohjois-Pohjanmaan museo

KESKUSOSUUSKUNTA OULUN SEUDUN SÄHKÖ

PITKÄNARONKANGAS-KOKKOKANGAS 110 KV

YLEISSUUNNITELMAKARTTA

EMPOWER

Suunnitellut
A. MARJONIEMI

Piirtänyt pvm.
18.12.2007 SLA

Hyväksynyt pvm.

Mittakaava
1:20000

Koko
A4

Piirustusnumero
VJ43-110-001

Muutos

Lehti
1

Lehtiä
1